

Karate Kumite Sporcularının Sportmenlik Yönelimleri¹

Ayşe Meryem Yazar², Mesut Süleymanoğulları³, Gökhan Bayraktar⁴

Özet

Bu çalışmada Türkiye Karate Federasyonu bünyesinde lisanslı olarak mücadele etmekte olan Karate-Kumite sporcularının sportmenlik yönelim düzeyleri farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın evrenini 2022 yılında Türkiye Karate Federasyonu bünyesinde lisanslı olarak mücadele etmekte olan Karate-Kumite sporcuları, örneklem grubunu ise olasılıklı örnekleme yöntem ile belirlenen 75'i kadın, 50'si erkek olmak üzere toplam 125 Karate-Kumite sporcusu oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla 'Kişisel Bilgi Formu' dışında Vallerand ve ark. (1997) tarafından geliştirilen; Sezen-Balçıkanlı (2010) tarafından ise Türk kültürüne uyarlanan 'Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelim Ölçeği' kullanılmıştır. Sporcuların sportmenlik yönelim düzeyleri ile cinsiyet, yaş, spora başlama yaşı, millilik ve eğitim durumu arasındaki farklılaşmayı belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Scheffe çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Araştırma sonrasında 'Kurallara ve Yönetime Saygı' alt boyutunda bu spor dalında spora başlama yaşı 8-10 olan sporcuların sportmenlik yönelim düzeylerinin spora başlama yaşı 7 yaş ve altında olan sporcuların düzeylerinden daha yüksek olduğu; ayrıca yine aynı alt boyutta milli sporcuların sportmenlik yönelim düzeylerinin daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Sonuç olarak bu çalışma sonrasında Karate Kumite sporcularının sportmenlik yönelim düzeylerinin demografik ve sportif değişkenlerce farklılaştığı söylenebilir. Bu araştırmanın antrenörlere, yöneticilere, ebeveynlere, sporculara ve araştırmacılara bilgi ve kaynak anlamında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Bağlılık, Fair Play, Sorumluluk, Saygı

Sportpersonship Orientations of Karate Kumite Athletes

In this study, the sportpersonship orientations levels of Karate-Kumite athletes, who are competing under license within the Turkish Karate Federation, were tried to be examined in terms of different variables. The universe of the research consists of Karate-Kumite athletes who are competing under license in the Turkish Karate Federation in 2022, and the sample group consists of a total of 125 Karate-Kumite athletes, 75 women and 50 men, who were determined by random sampling method. In order to collect data, apart from the 'Personal Information Form' the 'Multidimensional Sportpersonship Orientation Scale' developed by Vallerand et al. (1997) and adapted to Turkish culture by Sezen-Balçıkanlı (2010) was used. Independent Sample T Test, One-Way Analysis of Variance (Anova) and Scheffe multiple comparison test were used to determine the difference between the sportsmanship orientation levels of the athletes and their gender, age, sporting age, nationality and educational status. After the research, in the sub-dimension of 'Respect for Rules and Management', it was found that the sportpersonship orientation level of the athletes whose starting age is 8-10 in this sport branch is higher than the level of the athletes whose starting age is 7 years and below; in addition, in the same sub-dimension, it was found that the sportsmanship orientation levels of national athletes were higher. As a result, after this study, it can be said that the sportpersonship orientation levels of Karate Kumite athletes differ by demographic and sportive variables. It is thought that this research will contribute to coaches, managers, parents, athletes and researchers in terms of information and resources.

Abstract

Key Words:

Commitment, Fair Play, Respect, Responsibility

Alıntı:

Yazar, A.M., Süleymanoğulları, M. & Bayraktar, G. (2022). Karate Kumite sporcularının sportmenlik yönelimleri. *International Sport Science Student Studies Journal*, 4(2), 51-59.

¹ 8-10 Haziran 2022 tarihleri arasında I. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi (USBK-2022)'nde bildiri olarak sunulmuştur.

² Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü (Yüksek Lisans Öğrencisi), Ağrı, Türkiye, E-mail: aysemeryemazar8@gmail.com

³ Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ağrı, Türkiye, E-mail: msuleymanogullari@agri.edu.tr

⁴ Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Ağrı, Türkiye, E-mail: gbayraktar@agri.edu.tr

1. Giriş

Spor, insanların kısıtlı yaşamlarından sıyrılıp bambaşka yerlerde birbirine benzemeyen farklı inanışlardan ve fikirlerden bireylerle iletişimlerini ve etkileşimlerini sağlar. Bu yönüyle sporun, dostluklara temel oluşturduğu ve sosyalleşmeyi sağladığı savunulabilir. Spor, fiziki aktivitelerin tamamı şeklinde değerlendirilmesine ek olarak kişilerin bireysellik ya da toplumsallık algısının oluşmasını da sağlamaktadır.

Literatür tanımına göre spor, kişinin zihinsel ve bedensel faaliyetleri ile karşısındaki kişiye, doğaya, mesafe ve zaman açısından eşdeğer koşullardaki direnç hâlidir. Sporun özünde karşılıklı çaba faktörü vardır. Spor, bireylerde ve topluluklarda normlara saygılı, bütüncül sulhu benimsemiş insanların ve faydalı iletişimlerin oluşmasına vesile olan bir vasıta (Gürpınar ve Güven, 2011).

Materyal kullanmadan karşılıklı çabayı ifade eden Karate, kara (Boş) ve te (El) kelimelerinin birleşiminden oluşmuştur. Kara kelimesi 'Sonu görünmeyen boşluk' şeklinde de açıklanabilir. Günümüzdeyse karate; boş, silahsız, materyalsiz el anlamını taşır. El, karatede yumruk hâldeyken gücün; açık hâldeyken üretkenliğin, erdemin, barışın ve dostluğun sembolü olmuştur. Karate Do'da yer alan 'Do' 'Yol' anlamına gelmektedir. 'Do' mücadele sanatının etik boyutunu ifade eder. Her karate ka (Karate öğrencisi) karakterini mükemmel kılmak için etik bir yolculuk içindedir (Okazaki ve Stricevic, 1987).

Karate çalışmaları üç başlık altında gerçekleştirilmektedir. Bunlar; Kihon, Kata ve Kumite'dir (Okazaki ve Stricevic, 1987). Kihon, karatenin temel tekniklerinin uygulanması ve tekrar edilmesi için kullanılan terimdir. Altyapı hareketlerinin çalışıldığı kısımdır. Tekniklerin istenilen seviyeye gelebilmesi, refleks hâline dönüşmesi için yapılan bu çalışmalar, bireysel ya da gruplar hâlinde uygulanabilmektedir. Sayısız kombinasyonların çalışıldığı bu bölümde tekniklerin mükemmelleşmesi için sabır ve özveriyle sık tekrar yapılır. Bu tekrarların amacı, çalışılan tekniğin bir önceki teknikten daha nitelikli olmasını sağlayacak bir uğraşın olmasıdır. Kihon'u karatenin alfabesi olarak kabul etmek mümkündür (Alpay, 2013; Nakayama, 1987).

Kata, sporcunun, kendisine yönelik 360 derece alandan gelebilecek ataklara karşı öncelikle kendini koruma amaçlı blok teknikleriyle karşılık vermesi ve devamında savunmaya yönelik yaptığı teknik hareketlerin oluşturduğu bir bölüm, bütündür. Temel tekniklerin doğru uygulanışının, teknikler arası geçişin ve mücadele ruhunun yanında sürat, güç ve denge önemli kriterlerdir. Katayı oluşturan hareketlerin etkili ve doğru anlatımı, uygulayıcının kabiliyetiyle birleştiğinde ortaya sanatsal bir performans ve görsel bir bütünlük çıkar (Alpay, 2013; Okazaki ve Stricevic, 1987).

Kumite, Kihon ve Kata uygulamalarında öğrenilen tekniklerin kişi ya da kişilere yönelik kontrollü şekilde uygulandığı çalışmalar bütünüdür. Karatenin zengin teknikleri, Kumite çalışmalarında rekabet ve mücadele ruhuyla uygulanır. Kumite çalışmaları, sporcuların seviye becerilerine göre ilerledikçe serbest ve özgür hâle gelen mücadele biçimine dönüşür (Kanazawa, 1986).

Literatür incelendiğinde sportmenlik kavramının son 30 yıldır sıklıkla ele alındığı söylenebilir. Sportmenlik, spordaki anlamı ile incelendiğinde yaşamın her kulvarında tarafsız, doğru ve ortak haklara özen gösteren eyleme dökülmesi kaçınılmaz olan esas ahlakı açıklar. Sportmenlik, ev ortamında ebeveynler ile temeli oluşturulup eğitim kurumlarında ve topluluklarda özünü sergileme gerekliliği bulunan hayat denetimidir. Sportmenlik salt spordaki bağlantıları tertipleyen bir fikir değil, kültürel değer şeklinde de incelenmelidir. Sportmenlik, bir hayat tarzıdır. Sporun bütün alanlarında kendini gösteren fikir ve tavidir. Türkiye halkının ruhuna nüfuz eden 'Ergin kişi' 'İnsanı kâmil' dedikleri duygu ve davranışlardır (Tel ve ark., 2014). Bu araştırmada, sporun tanımlarında sıklıkla altı çizilen sportmenlik kavramı eli alınmıştır. Sosyal yaşantının ve sporun önemli yapı taşları olan ahlakın, etiğin, saygının, adaletin ve erdemin değerinin ve öneminin unutulduğu günümüzde bu değerlerin spor özelinde hatırlatılmasının anlamlı bir çaba olduğu düşünülmektedir.

2. Yöntem

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ve katılımcıların araştırmaya konu olan olay ya da olguya ilişkin görüşlerinin alındığı tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan araştırmalarda kullanılır (Karasar, 2015).

2.1. Çalışma Grubu: Bu araştırmanın evrenini 2022 yılında Türkiye Karate Federasyonu bünyesinde lisanslı olarak mücadele etmekte olan Karate-Kumite sporcuları, örneklem grubunu ise olasılıklı örnekleme yöntemi ile belirlenen 75'i kadın, 50'si erkek olmak üzere toplam 125 Karate-Kumite sporcusu oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Aracı: Araştırmada veri toplama amacıyla tarama yönteminde kullanılan anket tekniğinden yararlanılmıştır (Nachmias ve Nachmias, 1996). Veri toplamak amacıyla araştırmacı ve uzman görüşü ile oluşturulan 'Kişisel Bilgi Formu' dışında Vallerand ve arkadaşları (1997) tarafından geliştirilen ve Sezen-Balçıklı (2010) tarafından Türk kültürüne uyarlanan 'Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelim Ölçeği' kullanılmıştır. Anketler uygulanmadan önce katılımcılar bilgilendirilmiş ve geçerli veriler değerlendirilmek üzere analiz programına aktarılmıştır. 'Sosyal Normlara Uyum', 'Kurallara ve Yönetime Saygı', 'Sporda Sorumluluklara Bağlılık' ve 'Rakibe Saygı olmak üzere toplam 4 alt boyut ve 20 maddeden oluşan ölçek, 5'li likert tipindedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20 iken en yüksek puan ise 100'dür; puan ortalaması yükseldikçe sportmenlik yönelim düzeyi artmaktadır.

Sezen-Balçıklı (2010) tarafından tarafından Türk kültürüne uyarlanan ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış ve alt faktörler için Cronbach's Alpha değerleri: Faktör 1 (Sosyal Normlara Uyum) 0,86; Faktör 2 (Kurallara ve Yönetime Saygı) 0,83; Faktör 3 (Sporda Sorumluluklara Bağlılık) 0,91; Faktör 4 (Rakibe Saygı) 0,82'dir. Bu çalışmadaki Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayıları ise: Faktör 1 (Sosyal Normlara Uyum) 0,76; Faktör 2 (Kurallara ve Yönetime Saygı) 0,73; Faktör 3 (Sporda Sorumluluklara Bağlılık) 0,82; Faktör 4 (Rakibe Saygı) 0,78 olarak tespit edilmiştir. İç tutarlılık değerinin geçerli kabul edilebilmesi için kritik alfa değerinin .70 ve üzeri bir değerde olması gerekmektedir (Özdamar, 2004).

2.3. Analiz

Çalışma kapsamında sporcular tarafından doldurulan anket formları SPSS 26 istatistik paket programına aktarılmıştır. Verilerin normallik varsayım analizi sonrasında alt boyutlarda elde edilen çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri -1.5 ~ +1.5 (Tabachnick ve Fidell, 2013) aralığında olduğundan veri setinin normal bir dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple, çalışmanın istatistiksel analizlerinde parametrik testler kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler (frekans, aritmetik ortalama, yüzdelik dağılım, standart sapma); sporcuların sportmenlik yönelim düzeyleri ile cinsiyet, yaş, spora başlama yaşı, millilik ve eğitim durumu arasındaki farklılaşmayı belirlemek amacıyla Bağımsız Örneklem T Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Scheffe çoklu karşılaştırma testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar ise $p < .05$ önem düzeyine göre değerlendirilmiştir (Bursal, 2019; Büyüköztürk ve ark., 2012).

3. Bulgular

Tablo 1.
Katılımcıların demografik özelliklerinin dağılımları

Değişkenler	Kategori	n	%
Cinsiyet	Kadın	75	60.0
	Erkek	50	40.0
Yaş	18 yaş ve altı	41	32.8
	19-21 yaş	46	36.8
	22 yaş ve üzeri	38	30.4
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	33	26.4
	Lisans	83	66.4
	Lisansüstü	9	7.2
Spora Başlama Yaşı	7 yaş ve altı	44	35.2
	8-10 yaş	42	33.6
	11 yaş ve üzeri	39	31.2
Millilik Durumu	Evet	95	76.0
	Hayır	30	24.0

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya 75 kadın (%60) ve 50 erkek (%40) olmak üzere toplam 125 Karate-Kumite sporcusunun katılım sağladığı görülmektedir. Yaş gruplarının birbirlerine yakın oranlarda olduğu görülen tabloya göre katılımcıların çoğunluğu (%66,4) lisans eğitim düzeyindedir ve büyük oranda (%76) milli sporcudur.

Tablo 2.
Sportmenlik yönelim alt boyutları puanlarının cinsiyete göre Bağımsız Örneklem T-Testi sonuçları

Alt Boyutlar	Kategori	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Sosyal Normlara Uyum	Kadın	75	4.218	.8706	-1.004	.317
	Erkek	50	4.368	.7220		
Kurallara ve Yönetime Saygı	Kadın	75	4.445	.5624	.784	.317
	Erkek	50	4.360	.6439		
Sporcu Sorumluluklarına Bağlılık	Kadın	75	4.592	.5417	-.569	.570
	Erkek	50	4.648	.5338		
Rakibe Saygı	Kadın	75	3.648	.8535	-.863	.390
	Erkek	50	3.792	.9987		

Araştırmaya katılım sağlayan sporcuların cinsiyetleri ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu kategoride her iki cinsiyetteki katılımcıların puan ortalamalarının birbirine yakın olduğu Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 3.

Sportmenlik yönelim alt boyut puanlarının yaş değişkenine göre Anova test sonuçları

Alt Boyutlar	Kategori	n	$\bar{X}$	Ss	f	P
Sosyal Normlara Uyum	18 yaş ve altı	41	4.170	.9182		
	19-21 yaş	46	4.239	.8950	1.182	.310
	22 yaş ve üzeri	38	4.442	.5445		
Kurallara ve Yönetime Saygı	18 yaş ve altı	41	4.287	.7114		
	19-21 yaş	46	4.404	.6014	1.987	.141
	22 yaş ve üzeri	38	4.552	.4038		
Sporcu Sorumluluklarına Bağlılık	18 yaş ve altı	41	4.624	.5295		
	19-21 yaş	46	4.521	.5880	1.377	.256
	22 yaş ve üzeri	38	4.715	.4710		
Rakibe Saygı	18 yaş ve altı	41	3.668	.8574		
	19-21 yaş	46	3.660	.9445	.289	.749
	22 yaş ve üzeri	38	3.800	.9495		

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların yaşları ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı ancak tüm alt boyutlarda 22 yaş ve üzeri grubu puan ortalamalarının diğer tüm grup ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.

Sportmenlik yönelim alt boyut puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre anova test sonuçları

Alt Boyutlar	Kategori	n	$\bar{X}$	ss	f	p
Sosyal Normlara Uyum	İlköğretim	33	4.224	.8613		
	Lisans	83	4.291	.8146	.122	.885
	Lisansüstü	9	4.355	.7055		
Kurallara ve Yönetime Saygı	İlköğretim	33	4.303	.6784		
	Lisans	83	4.455	.5736	.773	.464
	Lisansüstü	9	4.400	.4582		
Sporcu Sorumluluklarına Bağlılık	İlköğretim	33	4.581	.6151		
	Lisans	83	4.619	.5157	.149	.862
	Lisansüstü	9	4.688	.4702		
Rakibe Saygı	İlköğretim	33	3.757	.8569		
	Lisans	83	3.677	.9727	.120	.887
	Lisansüstü	9	3.777	.5142		

Sporcuların sportmenlik yönelim düzeyleri ile eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 5.

Sportmenlik yönelim alt boyut puanlarının spora başlama yaşı değişkenine göre Anova test sonuçları

Alt Boyutlar	Kategori	n	$\bar{X}$	ss	f	p	Fark
Sosyal Normlara Uyum	7 yaş ve altı	44	4.186	.9648	1.454	.238	-
	8-10 yaş	42	4.452	.7259			
	11 yaş ve üzeri	39	4.194	.7026			
Kurallara ve Yönetime Saygı	7 yaş ve altı ⁽¹⁾	44	4.409	.6440	1.454	.043*	2>1
	8-10 yaş ⁽²⁾	42	4.571	.4890			
	11 yaş ve üzeri ⁽³⁾	39	4.241	.6090			
Sporcu Sorumluluklarına Bağlılık	7 yaş ve altı	44	4.622	.5442	.012	.988	-
	8-10 yaş	42	4.604	.5436			
	11 yaş ve üzeri	39	4.615	.5358			
Rakibe Saygı	7 yaş ve altı	44	3.650	.9352	1.550	.216	-
	8-10 yaş	42	3.900	.8112			
	11 yaş ve üzeri	39	3.559	.9767			

p<.05

Analiz sonuçları ‘Kurallara ve Yönetime Saygı’ alt boyutunda sporcuların sportmenlik yönelim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığı işaret etmektedir. ANOVA sonrası yapılan Scheffe post-hoc analizi incelendiğinde 8-10 yaş arası sporcuların düzeylerinin 7 yaş ve altındaki sporcuların düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6.

Sportmenlik yönelim alt boyut puanlarının millilik durumuna göre bağımsız örneklem t-test sonuçları

Alt Boyutlar	Kategori	n	$\bar{X}$	ss	t	p
Sosyal Normlara Uyum	Evet	95	4.332	.7874	1.328	.187
	Hayır	30	4.106	.8878		
Kurallara ve Yönetime Saygı	Evet	95	4.471	.5193	1.675	.043*
	Hayır	30	4.220	.7689		
Sporcu Sorumluluklarına Bağlılık	Evet	95	4.602	.5615	-.454	.651
	Hayır	30	4.653	.4576		
Rakibe Saygı	Evet	95	3.743	.8928	.817	.415
	Hayır	30	3.586	.9811		

p<.05

Tablo 6’da yer alan veriler, ‘Kurallara ve Yönetime Saygı’ alt boyutunda milli sporcuların sportmenlik yönelim düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada çalışmanın örneklem grubunu oluşturan Karate Kumite sporcularının sportmenlik yönelimleri ile cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, spora başlama yaşı ve millilik durumları arasındaki farklılaşma incelenmiştir. Analizler sonrasında katılımcıların ‘Kurallara ve Yönetime Saygı’ alt boyutunda spora başlama yaşı 8-10 yaş arasında olan sporcuların sportmenlik yönelim düzeylerinin spora başlama yaşı 7 yaş ve altındaki sporcuların düzeylerinden daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Literatür taraması sonrasında Elik (2017), çalışmasında kural ve yönetime saygı alt boyutunda amatör futbolcuların sportmenlik düzeyleri ve alt boyutlarının spor yaşı değişkenine göre anlamlı düzeye farklılık tespit ederken Kulaber (2021), kurallara ve yönetime saygı alt boyutunda spor lisesi öğrencilerinin spor yapma yılı değişkeni ile sportmenlik düzeyleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olduğunu

raporlamıştır. Araştırmamızın bulgularıyla örtüşmeyen diğer çalışmalarda ise Moral (2020), takım sporcuları ve bireysel sporcuların sportmenlik düzeylerinin spora başlama yaşı kapsamında herhangi bir farklılık oluşturmadığını; Kulaber (2021), spor lisesi öğrencilerinin spor yapma yılı değişkenine göre; sosyal normlara uyum, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı alt boyutlarında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığını; Varlık (2021), lisanslı olarak spora devam eden öğrencilerin spor yaşı değişkenine göre sportmenlik yönelimlerinin farklılaşmadığını; benzer şekilde Moral (2020) ve Çavdar (2019) da spor yaşı değişkenine göre, sportmenlik yönelim düzeylerinin anlamlı şekilde farklılaşmadığını raporlamışlardır.

Bu araştırmadaki analiz sonuçları ‘Kurallara ve Yönetime Saygı’ alt boyutunda milli sporcuların sportmenlik yönelim düzeylerinin daha yüksek olduğunu işaret etmektedir. Literatür taraması sonrasında Yazıcı’nın (2021) çalışması sonrasında elde edilen milli sporcuların daha dürüst ve kurallara/yönetime karşı daha saygılı oldukları sonucu bizim araştırma sonucumuzla örtüşmektedir. Diğer taraftan, Özkan (2021), millilik değişkenine göre hentbolcuların, sportmenlik yönelimi ölçeği, sosyal normlara uyum, kurallar ve yönetime saygı, sporda sorumluluklara bağlılık ve rakibe saygı, alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını; Moral (2020) ise takım sporcuları ve bireysel sporcuların sportmenlik düzeylerinin millilik durumuna göre bir farklılık göstermediğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak bu çalışmanın evrenini oluşturan Karate Kumite sporcularının sportmenlik düzeylerinin spora başlama yaşı ve millilik durumuna göre istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre sportmenlik yönelimi açısından sosyokültürel yapı, çevresel faktörler, akademik süreçler ve bireysel gelişim gibi unsurların spora erken başlama kriterine göre daha etkin olabileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan, milli takım düzeyinde yönetici, antrenör, eğitmen ve mentörlerin sporcuların sportmenlik düzeylerine olumlu katkılar sunduğu, bu sebeple milli sporcuların nispeten daha sportmen bir anlayışla mücadele ettikleri öne sürülebilir.

Bu araştırma sonrasında, erken dönemde sporculara, antrenörlere ve yöneticilere sportif ahlak, etik ve fair play konulu eğitimlerin verilmesi; sporculara gerektiğinden fazla sorumluluk yükleyerek fair play anlayışından uzaklaştıracak davranışlardan kaçınılması önerilmektedir. Ayrıca bu çalışmada kullanılan bağımsız değişkenler dışında farklı değişkenlerin ele alınarak sporcuların sportmenlik yönelim düzeylerinin incelemesinin; sportmenlik yönelimi envanterlerinin bazı değişkenlere göre zamana bağlı değişimini incelemek adına boylamsal çalışmaların yapılmasının veya bu konuların farklı desenlerde çalışılmasının bir çeşitlilik sağlayabileceği; bu konunun farklı kültürlerde çalışılmasının karşılaştırmalı bir tartışmaya olanak tanıyabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Alpay, H. (2013). *Karate-DO el kitabı*. Ankara: Türkiye Karate Federasyonu Eğitim Kitapları Serisi.
- Bursal, M. (2019). *SPSS ile temel veri analizleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E. Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çakıcı, H.A. (2019). *Amatör futbolcuların liderlik özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çavdar, G. (2019). *Kadın futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve sporda ahlaktan uzaklaşma mekanizmalarının farklı değişkenlere göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Dursun, B., (2019). *Kadın sporcuların sportmenlik yönelimlerinin etik duruşa etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ.
- Elik, T. (2017). *Güneydoğu Anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empati eğilim düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Funakoshi, G. (1996). *Karate-Do yaşam yolunu*. G. Tokcan (Çev.) İstanbul: Dharma Yayınları.
- Gürpınar, B. ve Güven, Ö. (2011). Futbol hakemlerinin karşılaştıkları sportmenlik dışı davranışların incelenmesi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 7-14.
- Kanazawa, H.S.K.I. (1986). *Kumite*. Japan: Kodansha Publishing.

- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Kavussanu, M., Seal, A. R. ve Phillips, D. R. (2006). Observed prosocial and antisocial behaviors in male soccer teams: Age differences across adolescence and the role of motivational variables. *Journal of Applied Sport Psychology*, 18(4), 326-344.
- Kılıç, S. (2019). *Spor yönetimi bölümü öğrencilerinin kişilik özellikleri ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, kış sporları ve spor bilimleri enstitüsü, Erzurum.
- Kılınç, B. (2020). *Farklı spor branşlarıyla uğraşan kişilerin sportmenlik düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yozgat.
- Kulaber, E. (2021). *Spor lisesi ile beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin sportmenlik yönelimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rize.
- Kulin, D. (2021). *Öğrenci kabulü farklı olan lisans programlarındaki öğrencilerin sportmenlik yönelim tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muş.
- Mark, K. (2017). *Comparison of boys' and girls' sportsmanship in portsmouth public schools' soccer program* (Unpublished master's thesis). United States Sports Academy, Usa.
- Moral, G. (2020). *Takım sporcularının ve bireysel sporcuların sportmenlik davranışları ile empati eğilim düzeylerinin karşılaştırılması (Ankara İli Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Nachmias, C. F. ve Nachmias, D. (1996). *Research methods in the social sciences*. (5th Edition). New York: St. Martin's Press.
- Nakayama, M. (1987). *Best Karate – Unsu, Sochin, Nijushio*. Newyork: Kodansha Int.
- Okazaki, T. ve Stricevic, M.V. (1987). *Modernes karate*. Tokio: Kodansha Int.
- Okuş, H. (1997). *Olimpik karate*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Özkan, A. (2021). *Süper lig hentbol antrenörlerinin tercih ettikleri liderlik davranışları ile hentbolcuların sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özsaydı, Ş. (2020). *Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sosyal zekâları ile sportmenlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Pehlivan, Z. ve Konukman, F. (2004). Fair-play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-53. DOI: 10.1501/Sporm_0000000028
- Sezen-Balçıkanlı, G. (2010). Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.) Pearson, Boston
- Tel, M., Yaman, Ç. ve Altan, M. (2017). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sportmenlik davranışları hakkındaki görüşleri. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 2(1), 16-26.
- Tsai, E. ve Fung, L. (2005). Sportspersonship in youth basketball and volleyball players. *The Online Journal of sport Psychology*, 7(2), 37,46.
- Tucker, L. ve Parks J. (2001). Effects of gender and sport type on intercollegiate athletes' perceptions of the legitimacy of aggressive behaviors in sport. *Sociol. Sport Journal*, 18(4), 403-13.
- Turkak, V. (2020). *Amatör futbolcuların kişilik özellikleri ile sportmenlik yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Uysal, E., (2022). *Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin kişilik özellikleri ve sportmenlik anlayışlarının bazı parametrelere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Üşümüş, D., (2021). *Spor yöneticisi adaylarının makyavelizm ve sportmenlik açısından incelenmesi (Batı Akdeniz Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Vallerand, R.J, Briere, N.M., Blanchard, C., ve Provencher, P. (1997). Development and validation of the multidimensional sportspersonship orientations scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 19(2), 197-206.
- Varlık, Ö. (2021). *Lisanslı olarak spor yapan ortaöğretim öğrencilerinin sportmenlik yönelim düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.
- Yazıcı, Ö.F. (2021). *Sporcu karakterinin sportmenlik davranışları rekabetçi agresiflik ve öfke ile ilişkisi*. Doktora Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Yıldız, M. (2019). *Sporcularda sportmenlik yönelimi: hedef bağlılığı ve sporda ahlaktan uzaklaşmanın rolü*. Doktora Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Yiğit, C. (2021). *Spor lisesi öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi (Doğu Anadolu Bölgesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

ENGLISH EXTENDED SUMMARY

Introduction: Sport is a state of resistance under equivalent conditions in terms of mental and physical activities of the person and the person, nature, distance and time (Gürpınar & Güven, 2011). Karate, which expresses mutual effort without using materials, is formed from the combination of the words kara (Empty) and te (Hand). The word 'black' can also be explained as 'the void with no end' and 'Do' means 'Way' (Okazaki & Stricevic, 1987). Karate also means an empty, unarmed, materialless hand (Okazaki & Stricevic, 1987). Karate exercises are carried out under three headings: Kihon is Kata and Kumite (Okazaki & Stricevic, 1987). Sportspersonship is the control of life that needs to be established with parents in the home environment and exhibit its essence in educational institutions and communities. Sportspersonship is not just an idea that organizes connections in sports, it should also be examined as a cultural value. It is an idea and attitude that manifests itself in all areas of sports (Tel, Yaman, & Altan, 2014). In this research, the concept of sportspersonship, which is often underlined in the definitions of sports, has been discussed. Today, when the value and importance of morality, ethics, respect, justice and virtue, which are the important building blocks of social life and sports, are forgotten, it is thought that it is a meaningful effort to remind these values in sports. **Method:** In this study, the survey model, which is one of the quantitative research methods was used (Karasar, 2015). The universe of the research consists of Karate-Kumite athletes who are competing under license in the Turkish Karate Federation in 2022, and the sample group consists of 125 Karate-Kumite athletes, 75 female and 50 male, determined by the probability sampling method. In order to collect data, 'Personal Information Form' and the 'Multidimensional Sportspersonship Orientation Scale' developed by Vallerand et al. (1997) and adapted to Turkish culture by Sezen-Balçıkkanlı (2010) was used. The scale, which consists of 20 items and a total of 4 sub-dimensions, 'Compliance with Social Norms', 'Respect for Rules and Management', 'Commitment to Responsibilities in Sports' and 'Respect to the Competitor', is in a 5-point Likert type. While the lowest score that can be obtained from the scale is 20, the highest score is 100. As the mean score increases, the level of sportspersonship orientation increases. Valid questionnaire forms filled by the athletes within the scope of the study were transferred to the SPSS 26 statistical package program. Since the skewness and kurtosis values obtained in the sub-dimensions after the normality assumption analysis of the data were in the range of -1.5 ~ +1.5 (Tabachnick & Fidell, 2013), it was determined that the data set had a normal distribution. For this reason, Independent Sample T Test, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) and Scheffe multiple comparison test were used. The results obtained were evaluated according to the significance level of $p < .05$ (Bursal, 2019; Büyüköztürk et al., 2012). **Results and Conclusion:** After the research, in the sub-dimension of 'Respect for Rules and Management', it was found that the sportspersonship orientation level of the athletes whose starting age is 8-10 in this sport branch is higher than the level of the athletes whose starting age is 7 years and below; in addition, in the same sub-dimension, it was found that the sportspersonship orientation levels of national athletes were higher. As a result, after this study, it can be said that the sportspersonship orientation levels of Karate Kumite athletes differ by demographic and sportive variables. It is thought that this research will contribute to coaches, managers, parents, athletes and researchers in terms of information and resources.